

aukoms teikiamų paslaugų situacijos analizė

doc. dr. Elvyra Giedraitienė (Klaipėdos universitetas, Socialinio darbo katedra),
prof. dr. Albinas Bagdonas (Vilniaus universitetas, Socialinio darbo katedra).

Parengta pagal Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos užsakymu atlikto tyrimo „Reabilitacijos įstaigų teikiamų socialinių paslaugų poreikio ir pasiūlos, paslaugos mokymosi ir jos efektyvumo prekybos žmonėmis ir priverstinės prostitucijos aukoms teikiamas“ medžiagą

© Jonas Ruškus, Natalija Mažeikienė, Artūras Blinstrubas,
Sigitas Balčiūnas, 2005
© Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, 2005
© VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2005

TURINYS

PRATARMĖ	6
1. ĮVADAS. TYRIMO AKTUALUMAS, PROBLEMA, TIKSLAS, METODAI	8
1.1. Prekyba žmonėmis ir priverstinė prostitucija: auganti globalinė ir lokalinė problema	8
1.2. Oficialūs prekybos žmonėmis ir prostitucijos apibrėžimai	9
1.3. Prekyba žmonėmis Lietuvoje. Keletas faktų	12
1.4. Prostitucija Lietuvoje. Keletas faktų	15
1.5. Prekybos žmonėmis ir prostitucijos aukų reabilitacijos ir reintegracijos Lietuvoje iniciatyvos, programos, projektai	16
1.6. Tyrimo objektas ir dalykas	20
1.7. Tyrimo problema, tikslas ir uždaviniai	20
1.8. Tyrimo metodai	22
1.8.1. Metodų pasirinkimo klausimas: kiekybiniai ar kokybiniai?	22
1.8.2. Kokybinio tyrimo ypatumai	23
1.8.3. Tyrimo sistemiskumas: diagnostinių krypčių apibrėžimas	24
1.8.4. Atvirojo tipo interviu	25
1.8.5. Apklausa raštu	26
1.8.6. Dokumentų analizė	27
1.8.7. Duomenų apdorojimo ir pateikimo knygoje ypatumai	27
1.9. Tyrimo laikas ir imtis	28
2. TEORINIS METODOLOGINIS TYRIMO PAGRINDAS	30
2.1. Socialinės rizikos grupių analizės tradicijos: tyrimo teorinis pagrindimas	30
2.1.1. Socialinio konstravimo teorija	30
2.1.2. Asmens įgalinimo teorija	32
2.2. Sisteminis požiūris: tyrimo metodologinis pagrindimas	36
3. PREKYBOS MOTERIMIS IR PROSTITUCIJOS AUKOMS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ SITUACIJOS ANALIZĖ	39
3.1. Reabilitacijos ir reintegracijos paslaugų misijos prieštaravimas ir neapibrėžtumas	39
3.1.1. Prostitucijos traktuočių įvairovė	39
3.1.2. Pagalbos aukoms apibrėžties problema: reabilitacija ar reintegracija?	41

3.1.3.	Praktikoje beįsitvirtinančios prekybos moterimis ir prostitucijos aukos sampratos	42
3.2.	Politinis, ekonominis, kultūrinis, socialinis paslaugų prekybos moterimis aukos kontekstas	45
3.2.1.	Lietuva – aukų kilmės šalis	45
3.2.2.	Lyčių nelygybė kaip visuomenėje dar nesuvalkta problema	46
3.2.3.	Socialiniai-teisiniai prieštaravimai dėl prostitucijos nelegalumo	46
3.3.	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2003 metais finansuotų veiklų projektų dokumentų (paraiškų, ataskaitų) ir apklausų (raštu ir žodžiu) analizė	47
3.3.1.	Bendra S.ADM finansuotų projektų charakteristika	47
3.3.2.	Nukentėjusiųjų dalyvavusių reintegraciniuose projektuose 2003 metais, skaičius	49
3.3.3.	Aukų vaikai	52
3.3.4.	Aukų amžius	53
3.3.5.	Pagalbos nukentėjusiosioms nomenklatūra	54
3.3.6.	Projektų finansavimas (projektų dokumentų analizės duomenys)	56
3.3.7.	Pagalbos teikimo nukentėjusiosioms finansavimas	57
3.3.8.	Pagalbos teikimo nukentėjusiosioms finansavimas (apklausos duomenys)	59
3.3.9.	Finansinio paslaugų remimo ypatumai	62
3.3.10.	Laikinieji būstai nukentėjusiosioms ir jų išlaikymo kaštai	63
3.3.11.	Pagalbos nukentėjusiosioms teikimo trukmė	65
3.3.12.	Nukentėjusiųjų maitinimo organizavimas	68
3.3.13.	Nukentėjusiųjų aprūpinimas apranga, avalyne	70
3.3.14.	Medicininės pagalbos nukentėjusiosioms organizavimas	71
3.3.15.	Socialinė-teisinė pagalba	75
3.3.16.	Psichologinės pagalbos nukentėjusiosioms teikimas	78
3.3.17.	Socialinė-psichologinė pagalba kaip aukų įgalinimo priemonė	80
3.3.18.	Socialinės-psichologinės pagalbos metodai	84
3.3.19.	Edukacinių veiklų ir integracijos į darbo rinką organizavimas	93
3.3.20.	Bendradarbiavimo veiklos	96
3.3.21.	Darbuotojų mokymai	98
3.3.22.	Nukentėjusiųjų situacija pasibaigus pagalbos teikimui	99
3.3.23.	Prekybos moterimis ir prostitucijos prevencija	100
3.4.	Prekybos moterimis ir prostitucijos aukoms teikiamos paslaugos kaip sistema: struktūrinis aspektas	105
3.4.1.	Kaip moterys patenka į reintegracijos pagalbą teikiančią organizaciją	105
3.4.2.	Paslaugų teikėjų ir susijusių institucijų vaidmenys ir atsakomybės	110
3.4.3.	Paslaugų teikėjų ir susijusių institucijų tarpusavio komunikacijos plėtojant bendradarbiavimą	113
3.4.4.	Paslaugų teikėjų ir susijusių institucijų narių profesinis pasirengimas spresti problemą	119
3.5.	Prekybos moterimis ir prostitucijos aukų reintegracijos paslaugų situacijos analizės apibendrinimas	122

4.	NAUJO REABILITACIJOS IR REINTEGRACIJOS PASLAUGŲ PREKYBOS MOTERIMIS IR PROSTITUCIJOS AUKOMS MODELIO LINK: DISKUSIJA IR REKOMENDACIJOS	125
4.1.	Prevencija: apibendrinimai, rekomendacijos projektams	126
4.2.	Link įgalinančių rehabilitacijos ir reintegracijos paslaugų prekybos moterimis ir prostitucijos aukoms	128
4.2.1.	Paslaugų turinio koncepcija ir struktūra	128
4.2.2.	Aukos apibrėžimas	130
4.3.	Link tinklinio reintegracijos paslaugų prekybos moterimis ir prostitucija aukoms modelio	132
4.3.1.	Paslaugų fragmentavimas ar paslaugų tinklo kūrimas	132
4.3.2.	Siūlomas reintegracijos tinklo modelis	134
	SANTRAUKA	146
	SUMMARY	150
	INFORMACIJA APIE AUTORIUS	154
	PRIEDAI	155